

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN COVID-19'A YAZDIKLARI 100 MEKTUBUN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Süleyman DOĞAN*

Öz

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin koronaya (Covid-19) yazdığı 100 mektup incelenerek evde kaldıkları karantina günlerinde virüsten ne şekilde etkilendiklerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Öğrencilerin, "Covid-19'un Günlük Yaşamına ve Eğitimine Etkisinin İncelenmesi" amaçlanmıştır. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde "2020 Bahar" döneminde katılımcı öğrencilere "Koronaya Mektup" yazmaları istenmiştir. Çalışma, araştırmacının seçmeli ders verdiği katılımcı öğrencilerin, her fakülteden, her birimden, her sınıf düzeyinde, her branştan, her bölümden, 18-25 yaş aralığında kız ve erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Üç ayrı sınıfta 190 lisans katılımcı öğrencisi "Koronavirüse" mektup yazmışlardır. 100 mektup incelenmiş ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu çalışma, üniversitenin neredeyse tamamını içine alan küçük bir nüvesini ve ortalama bir örneklem teşkil etmektedir. Mektuplarda açıkça görülmektedir ki, kişiler, zamanlar mektupların sayısı kadar farklı olmakla birlikte özünde aslında ortak kaygının ölüm korkusu olduğu görülmektedir. Bu salgının, yeni dünya düzenine geçmeden önce belki de kendi içimize bir yolculuk yapmak, kendimizi gözden geçirmek ya da kendimizle tanışmak için bir fırsat olduğu, katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Araştırma sonucunda; öğrencilerin koronaya yazdıkları mektuptan başka bir çalışma olmaması açısından elde edilen bulgulara büyük öneme haiz olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Üniversite, Covid-19, Öğrenci, Mektup, İnceleme.

Analysis Of 100 Letters Written By University Students To Covid-19

Abstract

In this study, it is aimed to determine how they were affected by the virus during the quarantine days they stayed at home by examining 100 letters written by university students to the Corona (Covid-19). It is aimed to examine the effect of Covid-19 on the daily life and education of undergraduate students of

* Yıldız Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü, dogansuleyman1@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1825-2583.

the students. At Yıldız Technical University, participating students were asked to write a "Letter to the Corona" in the 2020 Spring period. The study consists of the participant students for whom the researcher gave elective courses, from each faculty, from each unit, from each grade level, from each branch, from each department, between 18-25 years of age. 190 undergraduate participating students in three different classes wrote a letter to Coronavirus. 100 letters were analyzed and subjected to content analysis. This study constitutes a small core of the university and an average sample. It is clearly seen in the letters that although the times are as different as the number of letters, in essence, the common concern is actually the fear of death. It was emphasized by the participants that this epidemic was perhaps an opportunity to take a journey within ourselves, to review ourselves or to meet ourselves before moving on to the new world order. As a result of the research; It is thought that the findings obtained are of great importance since there is no other study other than the letter that the students wrote to the corona.

Keywords: University, Covid-19, Student, Letter, Review.

Giriş

2019 yılının sonunda bir anda yaşamımıza giren Covid-19 Koronavirüs salgınının, tüm dünyayı görünmez harp alanına çevirdiği görülmüştür. Koronavirüsün, çıkış noktası itibarıyla Çin virüsünün; yaşlılar, gençler, bebekler, çocuklar, kadınlar, erkekler, zenginler, fakirler, hâsılı her kesimden insana istenmeyen misafir olduğu gözlenmiştir. Bu salgının ne zamana kadar süreceği hakkında henüz hiçbir ülkenin net bir bilgiye sahip olmadığı belirtilmektedir. Bu durum, tüm dünyada büyük bir panik havasına neden olmaktadır.

Dünya genelinde yaygın bir pandemi oluşturan COVID-19 (Covid-19) salgını yaşamı ciddi anlamda tehdit etmeye devam etmektedir. Aslında beklenmeyen bir zamanda, Aralık 2019'da Çin'in Hubei eyaleti Wuhan kentinden başlayan bu hastalık hakkında var olan bilgiler her gün değişirken, hastalığın hızlı bulaşma şekli, hasta ve ölüm sayılarının sürekli artması sebebiyle var olan panik ve endişe bir tür korkuya dönüşmüş durumdadır.¹

Yazı yazmak, özellikle de mektup yazmak, duyguların dışavurumunda önemli etkinliklerdendir. 21. yüzyılın en büyük salgını olan Koronavirüs günlerinde Covid-19'a gönderilen mektuplar, öğrencilerin aslında ortak bir duyguya sahip olgusunun ortaya çıkartmaktadır. Her şeye rağmen içinde güzel ümitler besleyen gençlerle bir araya gelmemizi, hepimizin aynı gemide olduğumuzu hissetmemizi sağlamaktadır.²

Mektup, yazılış amacının iletişim kurmak olduğu düşünüldüğünde günlük yaşamla yakından ilişkili bir türdür. Hatta sözlü olarak karşımızdakine anlatamayacağımız duygu ve düşüncelerimizi karşımızdaki kişi ya da kişilerle paylaşmamıza olanak tanır.³

¹ Çağatay Üstün - Seçil Özçiftçi, "COVID-19 Pandemisinin Sosyal Yaşam ve Etik Düzlem Üzerine Etkileri: Bir Değerlendirme Çalışması", *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, Cilt: 25, Özel Sayı: 1, Ocak 2020, s. 142-153.

² Süleyman Doğan, *Koronaya 100 Mektup*, Kitapyurdu Doğrudan Yayıncılık, İstanbul 2020.

³ Arif Çerçi, "Çocuk ve Mektup", *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 1, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara 2019, s. 15-24.

Yaygın bir salgın ve şiddetli akut solunum yetmezliğine neden olan bir koronavirüs Aralık 2019'da Çin'in Wuhan şehrinde ortaya çıktı ve dünya gündemini meşgul etmeye başladı. Koronavirüs (COVID-19) ve Çin'in diğer illerinde ve birçok ülke ve kıtada hızla yayıldı.⁴ Virüsün yayılması coğrafi olarak genişledikçe, ölü sayısı çoğalmıştır.⁵ 30 Ocak 2020'de, yeni bir koronavirüs olarak ortaya çıkması, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından "uluslararası endişe veren halk sağlığı acil durumu" olarak adlandırıldı. 11 Mart'ta "salgın" ilan edildi. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) verilerine göre COVID-19, 187 ülkeye yayıldı.⁶ COVID-19'a bağlı ölüm sayısı hala artmaktadır ve virüs henüz tam olarak kontrol edilmemiştir. Bu makale kaleme alındığı sırada (Eylül 2020) yirmi milyondan fazla vaka ve bir milyondan fazla ölü sayısı dünyayı sarsmıştır.⁷ Salgın hastalıklar sırasında insanlar genellikle korku, panik veya fobi gibi çeşitli psikolojik zorlukları yaşarlar.⁸

H1N1, SARS, MERS, Ebola ve Zika gibi benzer salgınların daha önce ciddi olumsuz etkilere sahip olduğu, korku ve endişe bozukluklarına neden olduğu bildirilmiştir. Benzer şekilde, yazılı, görsel ve sosyal medyada COVID-19'a maruz kalma, halk arasındaki kaygı ve korku düzeylerini arttırmaktadır. COVID-19 pandemisinin, hem sağlık personeli hem de halk arasında şizofreni, anksiyete, depresyon ve akut stres bozukluğu dahil olmak üzere zihinsel bozukluk riskini artırdığı bildirilmiştir. Araştırmacılar COVID-19 pandemisinin olumsuz etkilerinin aşırı hastalık korkusu, öfke, alkol / tütün kötüye kullanımı, boşanma ve intihar artışlarına yol açtığını tahmin ediyorlar.⁹ COVID-19'a ait ilk veriler hastalığın klinik karakteristiği hakkında bilgilerimizi arttırmış olup kronik hastalığı olan bireylerde hastalığın daha sık görüldüğü ve daha ağır seyrettiğine dikkat çekmiştir.¹⁰

Salgınlar insanlık tarihi boyunca mücadele edilmesi gereken bir tür biyolojik afet olarak nitelendirilmektedir. Salgınlarda, salgının ortaya çıkmasını önleme, salgına hazırlıklı olma ve salgın riskini azaltma sürecini içeren stratejilerin uygu-

⁴ W. Hu - L. Su - J. Qiao - J. Zhu - Y. Zhou, "COVID-19 Outbreak Increased Risk Of Schizophrenia In Aged Adults", *PsyChinaXiv.*, <https://doi.org/10.12074/202003.00003>.

⁵ Z. Wu - J.M. McGoogan, "Characteristics Of And Important Lessons From The Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Outbreak in China: Summary Of A Report of 72314 Cases From The Chinese Center For Disease Control And Prevention", *JAMA*, 2020, s. 1239-1242.
<https://doi.org/10.1001/jama.2020.2648>.

⁶ World Health Organization (WHO) (2020), *Coronavirus Disease (COVID-19) Pandemic*, March 11 <https://www.who.int/emergencies/diseases/novelcoronavirus2019>.

⁷ İbrahim Arpacı - Kasım Karataş - Mustafa Baloğlu, "The Development And Initial Tests For The Psychometric Properties Of The COVID-19 Phobia Scale (C19P-S)", *Article in Personality and Individual Differences* 164, 2020.

⁸ Büşra Yücel - Arzu Ala Görmez, "SARS-Corona Virüsüne Genel Bakış", *Türkiye Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi - Turkish Journal of Applied Sciences and Technology*, Cilt: 2, Sayı: 1, Siirt Üniversitesi, Siirt 2019, s. 32-39.

⁹ Chunfeng Xiao, "A Novel Approach of Consultation On 2019 Novel Coronavirus (COVID-19) Related Psychological and Mental Problems: Structured Letter Therapy", *Psychiatry Investigation*, 17 (2), 175-176, February 2020, <https://doi.org/10.30773/pi.2020.0047>.

¹⁰ Beste Sandalcı - Oğuz Abdullah Uyaroğlu - Gülay Sain Güven, "COVID-19'da Kronik Hastalıkların Rolü, Önemi ve Öneriler", *Flora Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Dergisi*, Cilt: 25, Sayı: 2, Haziran 2020, s. 132-138.

lanması gerekmektedir. Ancak uygulanacak bu stratejilerde riskler ve belirsizlik olgusu, özellikle salgınlar söz konusu olduğunda belirli zorluklar içerebilmektedir. Gelinen süreçte bir anda ortaya çıkan, ölümcül ve yayılma hızı son derece yüksek olan ve bu yönüyle küreselleşen COVID-19 salgını insan toplumlarını ve devletleri önce çaresizliğe sonra da belirsizliğe sürüklemiş, sınırlar kapanmış, ulaşım ve dolaşım yasaklanmış, önce devletler sonra da şehirler adeta karantinaya alınmış, bütün dünyada neredeyse olağan üstü hal ilan edilmiştir.¹¹

Yaşadığımız dünyada, toplumlar varoluşundan günümüze kadar pek çok salgına maruz kalarak, salgın hastalıklar ile savaşmıştır. Dünya salgın tarihinde adı geçen ve milyonlarca insanın ölümüne sebep olan Kara Veba, Koler, İspanyol gribi vb. büyük salgınların yanında COVID-19 ya da diğer adıyla yeni korona virüsü de günümüzün pandemisi olarak ilan edildi ve artık büyük çaplı salgınlardan biri olarak tarihe geçecektir.¹²

Türkiye, Covid-19'un kısa vadeli ekonomik sonuçlarının yanı sıra, orta ve uzun vadede sebep olacağı sektörel dönüşümlerden de etkilenecektir. Ekonomik hayatın pek çok köşesinde, fakat en çokta eğitim ve hizmetler alanında devam eden 'dijitalleşme' sürecinin hız kazanacağı beklentisi de yaygınlaşmıştır. Covid-19'un etkisinden ne zaman çıkabileceğimiz henüz bilinmemekle birlikte, yaşadığımız bu deneyimden sonra virüs salgınlarının belirli aralıklarla tekrarlanabileceğine, biyolojik savaşlar çağının geleceğine dair kaygılarımız devam edecektir. Dolayısıyla, bu endişeli halkın uzun süreli eve kapanma ihtimallerini de düşünerek alt yapıyı yenileyecek bir planlama gerekecektir. Eğitim, üretim, ticaret gibi insan faaliyetleriyle alakalı süreçlerin mümkün olduğu kadar geniş kısmını evden yürütebilecek teknolojilere sahip olmak tehditleri fırsata çevirmeye yönelik olacaktır.¹³

Ülkemizde teyit edilen ilk COVID-19 vakası 10 Mart 2020'de bildirilmiştir. COVID-19'a bağlı ilk ölüm ise 17 Mart'ta açıklanmıştır. Türk hükümeti, sosyal mesafeyi koruma, yüksek riskli ülkelerden gelen ziyaretçilere seyahat yasağı ve bu gibi ülkelerden dönen vatandaşlar için karantina önlemi almıştır. Ayrıca eğitim kurumlarını, alışveriş merkezlerini, mağazaları ve eğlence mekânlarının da kapatılması gibi çeşitli önleme yönelik sınırlamalar benimsemiştir.¹⁴ Bu dönemde bireyler ve toplum açısından ortaya çıkan belirsizlik ve krizlerin, duygusal ve psiko-sosyal etkilerinin nasıl yönetildiği ve bu etkilerin sonuçlarıyla nasıl başa çıkıldığı önemli bir yer tutmaktadır.¹⁵

¹¹ Fadime Cınar - Müşerref Oğuz, "Türkiye'de COVID-19 Pandemisine Yönelik Stratejilerin SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi", *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2, 2020, s. 1-11.

¹² Jia Wang - Zhifeng Wang, "Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats (Swot) Analysis of China's Prevention and Control Strategy For The Covid-19 Epidemic", *International Journal of Environmental Research and Public Health*, Vol: 17, Issue: 7, 2020, s. 2235.

¹³ Mehmet Akif Okur, "COVID-19 Salgını, Dünya Düzeni ve Türkiye", *Akademik Hassasiyetler*, Cilt: 7, Sayı: 13, 2020, s. 311-335.

¹⁴ Ruşen Kutlu, "Yeni Koronavirüs Pandemisi İle İlgili Öğrendiklerimiz, Tanı ve Tedavisindeki Güncel Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum", *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, Cilt: 14, Sayı: 2, 2020, s. 329-344.

¹⁵ Zeki Karataş, "COVID-19 Pandemisinin Toplumsal Etkileri, Değişim ve Güçlenme", *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, 2020, s. 3-15.

Bu çalışmada katılımcılara, “Covid-19’ın Lisans Öğrencilerinin Günlük Yaşamına ve Eğitimine Etkisinin İncelenmesi” hedeflenmiştir. Üç ayrı sınıfta 196 lisans öğrencinin katılımcı olarak, “Koronavirüse” mektup yazmışlardır. Çalışma, her fakültede, her birimden, her sınıf düzeyinde, her branştan, her bölümden, 18-25 yaş aralığında kız ve erkek öğrenciler arasından gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla bu çalışma, üniversitenin neredeyse tamamını içine alan küçük bir nüvesini ve ortalama bir örneklem teşkil etmektedir.

Yöntem

Yöntem şu bölümlerden oluşmaktadır: Araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri analizi ve güvenilirlik çalışması.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma Yıldız Teknik Üniversitesi’nde okuyan 2020 Bahar dönemi lisans öğrencilerinin koronavirüsten nasıl ve ne şekilde etkilendiklerinin saptanması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma bu güne kadar mektup ile koronavirüsü arasında bağlantı kurularak yapılan ilk çalışmadır. Öğrencilere “Koronaya serbest ve özgür bir şekilde bir başlık vererek mektup yazar mısınız?” şeklindeki sorulara soruya verilen cevaplar kendi içinde her bir katılımcı için ayrı ayrı içerik analiz yapılmış ve çıkan bulgular ışığında öğrencilerin koronavirüsten nasıl ve ne şekilde etkilendikleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma bu konuda yapılan ilk çalışmadır.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma olgu-bilim deseniyle tasarlanmış, öğrencilere bir elektronik ortamda bir soru sorulmak suretiyle gerçekleştirilmiştir. Olgubilim deseninde, yaygın uygulamaları ortaya çıkarmak ve katılımcılar tarafından oluşturulan anlamları tanımlamak ve açıklamak amaçlanır.¹⁶ Bu desende genelde şu iki soruya yanıt aranır: Bu olguya ilişkin algı / deneyimler nelerdir? Bu olguya ilişkin deneyimlerin meydana geldiği ortam ve koşullar nelerdir?¹⁷ Bu kapsamda çalışmada ele alınan olgu Covid-19 olgusudur.

Çalışma Grubu ve Örneklem

Bu çalışmada, katılımcılardan Türkiye’de ilk defa “Koronaya serbest ve özgür bir şekilde bir başlık vererek mektup yazar mısınız?” şeklinde soru sorulmuş ve bu sorulara cevap için 17 gün süre verilmiştir. 17 günlük zaman zarfında katılımcı öğrenciler araştırmacı öğretim elemanı ile e-posta yoluyla iletişime geçmişler, “Koronaya nasıl ve ne şekilde?” mektup yazacaklarını sormuşlardır. Araştırmacı öğretim elemanı ise, bir sınırlama getirilmeden özgür ve özgün bir başlık koyarak kompozisyon şeklinde koronaya mektup yazmalarını önermiştir. Öğrencilerin çoğu bu önerilere uymuştur. Uymayan mektuplar

¹⁶ M. Annells, “Triangulation of Qualitative Approaches: Hermeneutical Phenomenology and Grounded Theory”, *Journal of Advanced Nursing Research*, Volume: 56, Issue: 1, October 2006, p. 55-61.

¹⁷ J.W. Creswell, *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches* (Third Edition), New York 2013.

ayıklanmış ve gelen 190 mektup 100 mektuba indirilerek içerik analizi yapılmıştır. Öğrenciler mektupları hem araştırmacı tarafından açılmış olan ödev sistemine yüklemişler ve hem de araştırmacıya e-posta yoluyla Word/PDF dosyası olarak göndermişlerdir. 196 öğrenci içinde 190 öğrenci “Koronaya Mektup” yazmıştır. Çalışma grubu katılımcılar her fakülteden, her sınıftan, her branştan, her birimden, her bölümden, 18-25 yaş grubundan kadın ve erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Üniversitenin evrenine göre örneklemin çeşitli olması önemlidir. Ancak sayısal olarak az olması araştırmacının sınırlığını gösterebilir. Araştırmanın amacına uygun olarak; üniversitelerin belirlenmesinde amaçlı örneklemden yola çıkılarak, maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, derinlemesine anlamaya yardımcı olmaktadır.¹⁸ Araştırma Yıldız Teknik Üniversitesi’nde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Elektronik posta ile katılımcılardan gelen dokümanlar toplanmıştır. Toplanan araştırmanın verileriyle ilgili Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi’nde çalışan iki öğretim üyesinden görüşler alınmıştır. Bu doğrultuda gelen dokümanlar analize tabii tutulmuştur.

Verilerin Analizi

Nitel araştırmalarda veri analiz yöntemlerinin standart hale getirilmesi mümkün değildir; aksi halde bu durum, nitel araştırmacıyı sınırlandırabilir.¹⁹ Bu araştırmada, veriler toplandıkça hemen analize başlanmıştır.²⁰ Veri analizi sürecini üç bölümde ele alır: “Verilerin işlenmesi” (“data reduction”), ‘verilerin görsel hale getirilmesi’ (“data display”) ve ‘sonuç çıkarma ve teyit etme’ (“drawing conclusion and verification”). Bu çerçevede, araştırmacı tarafından önce veriler incelenmiş ve kodlanmıştır. Veriler kodlanırken araştırma sorusuna göre önemli olan kavramlar ve temalar kullanılmıştır. Buna paralel olarak, bir doktora öğrencisi ve iki alan uzmanı verileri analiz etmiştir. Bu analiz sonuçları karşılaştırılmıştır; araştırmacılar tarafından yapılan yorumlarda görüş birliğine varılmasına dikkat edilmiştir.

Güvenirlilik (Tutarlılık)

Araştırmanın güvenirliliği/tutarlılığı, araştırmada elde edilen bulguların yeniden üretilip üretilmemesi ile ilgilidir. Nitel araştırmalarda güvenirliliği, başkalarının da aynı sonuçlara ulaşması değil; araştırmacının topladığı verileri gören ve ulaştığı sonuçları inceleyen başkalarının da onlardan bir anlam çıkarması, tutarlı ve güvenilir bulmasıdır. Nitel araştırmalarda asıl sorun bulguların tekrar edilip edilemeyeceği değil, sonuçların toplanan verilerle tutarlı olup olmadığıdır.²¹ Güvenirlilik, gerçekleştirilmiş olan bir araştırmanın başka

¹⁸ Michael Quinn Patton, “Qualitative Evaluation and Research Methods”, *Designing Qualitative Studies*, Beverly Hills, CA: Sage: 169-186. <http://legacy.oise.utoronto.ca/research/fieldcentres/ross/ctl1014/Patton1990.pdf>, [13.03.2015].

¹⁹ Anselm L. Strauss, *Qualitative Analysis For Social Scientists*, Cambridge University Press, 1987; “Azınlıklar” maddesi, *Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt: 1, Kaynaklar Kitaplar Yay.: 303, İstanbul 1993.

²⁰ Matthew B. Miles - A. Michael Huberman, *Qualitative Data Analysis: An Expanded Source Book*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 1994.

²¹ Sharan B. Merriam, *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, Nobel Yayıncılık, Ankara 2013.

bir araştırmacı tarafından aynı biçimde tekrar edildiğinde, aynı ya da benzer sonuçları vermesi ile ilgilidir.²²

Araştırmanın güvenilirliğini artırmak için ise bulguların sunumunda doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırma iki araştırmacı tarafından yürütülmüş, raporlama aşamasında bulguları karşılaştırılarak ortak yargılara varılmıştır. Bu araştırmada da tüm veri toplama ve analiz süreçleri detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Veri analiz yönteminde dokümanlar üç farklı araştırmacı tarafından analiz edilmiştir. Buna paralel olarak, iki alan uzmanı daha verileri analiz etmiştir. Bu analiz sonuçları karşılaştırılmıştır; araştırmacılar tarafından yapılan kodlamalar 'görüş birliği' ve 'görüş ayrılığı' şeklinde kodlanmıştır.²³ Güvenirlik formülüne göre uyum sağlanmıştır (%90).

Bu araştırmada, veriler herhangi bir yorum katılmadan sunulmuş, araştırmacının araştırma sürecindeki konumu ve çalışılan durumla ilgili ön deneyimleri, katılımcılar, sosyal ortamlar betimlenmiştir. Hem görüşmeler hem de gözlemler yapılmıştır. Veri analizi, üç araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Dokümanların nasıl analiz edildiği, elde edilen sonuçların nasıl birleştirildiği ve sunulduğu ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuştur. Mektuba verilen başlıklar da kendi içinde içerik analizi yapılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular, karşılaştırma imkânı ve kolaylığı sağlama açısından bir arada sunulmuştur. Bulgulara ilişkin yorumlar yapılmıştır. Soruya verilen cevaplar kendi içinde her bir öğrenci ayrı ayrı içerik analiz yapılmış ve çıkan bulgular ışığında öğrencilerin Covid-19 pandemisinden nasıl ve ne şekilde etkilendiği olgusu ortaya çıkartılmıştır.

Aşağıdaki araştırma sorusuna verilen cevaplara içerik analizi yapılmıştır:

1. Koronaya serbest ve özgür bir şekilde bir başlık vererek mektup yazar mısınız?

Veriler bütüncül olarak ele alınarak; içerik analizi sonuçları, sorulan soruya yönelik olarak, katılımcı görüşlerine verilen cevaplar doğrultusunda temalar, alt temalar ve görüşler ortaya konmuştur. Görüşler, Öğrenciler (Ö), Ö1, Ö2, Ö3..., olarak belirtilmiştir.

Öğrencilerin yazdığı mektupların içerik analizlerinden çıkarılan ve öğrencilerin özellikle üzerinde sıklıkla durduğu kavramlar ve öne çıkardıkları başlıklar şunlardır: Korona, koronavirüs, covid-19, eğitim, uzaktan eğitim, stres, ölüm, sevgi, saygı, sağlık, insan, "Merhaba Korona", "Dünyanın Gündemi Koronavirüs", "Bizi Durdurabilen Tek Şey: Koronavirüs", "Korona Günlerinde Hayat", belirsizlik, "Yetinmeyi Bilir misin?", "Korona ve Gençlik Günlerim", "Selam Korona", "Korona Belası", "Yeniden Doğuş", "Bir Düzen Değişikliği", "Sevgili Korona Virüsü", Umursamazlık!, "Koronavirüs İle Savaşımız", "Salgın Süreci

²² Ali Yıldırım - Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2011.

²³ Matthew B. Miles - A. Michael Huberman, *Qualitative Data Analysis: An Expanded Source Book*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 1994.

ve Öğrendiklerimiz”, “Global Kaos”, “Farkındalık Yaratan Virüs”, “Vaka-i Korona”, “Korona ve İnsan”, “Yeni Tip, Sınavımız: Korona”, “Sosyal Mesafe”, “Koronavirüs Öncesi ve Sonrası”, “Küresel Salgın”, “Korona İle Muhabbet”, “Yeni Normal”, Koronavirüs, Belirsizlik, “Koronavirüs’e; Bir Sitem, Bir Teşekkür”, Ufaklık, “Artık Gitmelisin”, Medcezir, “Covid-19 da Bizden Biri Mi?”, Bekleyiş!, Covid: 19, İnsanlık: 0, “Kelebek Etkisi”, Salgın, “Pandemi ve Yeni Dünya Düzeni”, “Derdimiz Neydi”, “Karanlığın Ardında Nice Güneşler Var...”, “İnsanlığa Meydan Okuyan Covid-19”, Mıknatıs, “Doğanın İntikamcısı”, “Koronaya Mektup”, “Koronavirüse Sela(M) Olsun”, “İntikam ve Fırsat”, “Korona’ya, Sabır ve Özlem Dolu Günler”, “Koronavirüse Karşı Düşünce ve Duyularımın Dışa Vurumu”, “Herkes İçin mi Korona?”, “Verimlilik Yarışının ve Bencilliğin Ortasında Koronavirüs”, “Senin Eğitim Felsefesi Anlayışın”, “Koronadan Son Çırpınışlar”, “Göz Görmeyince Yaptıklarına Katlanır mı Bu Gönül”, “Altın Çağın Altında Kalmak”, “Unutup da Hatırladıklarımız”, “Beklenen Denge”, “Bir Anda Her Şeyi Değiştiren Koronavirüs”, “Kendisi Küçük Etkileri Büyük Koronavirüs”, “Bizden Alınanlar ve Bize Katılanlar”, “Salgın Adı Altında Cinayet!”, “Muhteşem Son”, “Wuhan’ın Laneti!”, “Bu Uyarımı Dikkate Al!”, “Korona Umurumda Değilsin”, Teşekkür, “Olumsuzla Umutla Bakmak”, Çat Kapı, “Virüsler Neden Sevilmez?”, “Koronavirüse Veda”, “Üzücü Bir Süreç: Koronavirüs”, “Korona Virüse Hitap”, “Hayatta Gerçekten Önemli Olan Nedir?”, “Karantinadan Mektuplar”, “Sevgili Taç Şekilli Korona”, “Sensiz Güzel Günlere”, “Koronavirüs’e Sesleniş”, “Senden Önce, Senden Sonra”, “Senin Suçun Değil, Koronali Yaşam”, “Koronavirüs’ün Hayatıma Etkileri”, “İstemiyorum Seni, İstemiyoruz Seni”, “Sosyal Hayatı Değiştiren Virüs”, “Sevgisiz Korona”, “Hayatımdaki Yerin.”

100 mektubun başlıkları şu şekildedir:

1- Merhaba Korona; **2-** Dünyanın Gündemi Koronavirüs; **3-** Evet Düşman Biziz; **4-** Sevgili Sars-Cov-2; **5-** Bizi Durdurabilen Tek Şey: Koronavirüs; **6-** Korona Günlerinde Hayat; **7-** Belirsizlik; **8-** Yetinmeyi Bilir misin?; **9-** Korona ve Gençlik Günlerim; **10-** Selam ve Merhaba Korona; **11-** Korona Belası; **12-** Yeniden Doğuş; **13-** Bir Düzen Değişikliği; **14-** Sevgili Korona Virüsü; **15-** Virüs Bakışı; **16-** Umursamazlık!; **17-** Koronavirüs İle Savaşımız; **18-** Salgın Süreci ve Öğrendiklerimiz; **19-** Global Kaos; **20-** Ahh Korona!; **21-** Farkındalık Yaratan Virüs; **22-** Merhaba Koronavirüs; **23-** Vaka-i Korona; **24-** Korona ve İnsan; **25-** Koronavirüsü İle Birlikte Yaşam; **26-** Yeni Tip Sınavımız: Korona; **27-** Sosyal Mesafe; **28-** Koronavirüs Öncesi ve Sonrası; **29-** Küresel Salgın; **30-** Korona İle Muhabbet; **31-** Yeni Normal; **32-** Koronavirüs; **33-** Sevgili Koronavirüs...; **34-** Belirsizlik; **35-** Koronavirüs’e; Bir Sitem, Bir Teşekkür; **35-** Ufaklık; **37-** Artık Gitmelisin; **38-** Medcezir; **39-** Covid-19 da Bizden Biri mi?; **40-** Bekleyiş!; **41-** Covid: 19, İnsanlık: 0; **42-** Kelebek Etkisi; **43-** Salgın; **44-** Ey Korona!; **45-** Pandemi ve Yeni Dünya Düzeni; **46-** Bir Virüsten Fazlası; **47-** Derdimiz Neydi; **48-** Karanlığın Ardında Nice Güneşler Var...; **49-** İnsanlığa Meydan Okuyan Covid-19; **50-** Mıknatıs; **51-** Doğanın İntikamcısı; **52-** Koronaya Mektup; **53-** Koronavirüse Sela(M) Olsun; **54-** İntikam ve Fırsat; **55-** Uzaklarda Arama; **56-** Korona’ya; **57-** Sabır ve Özlem Dolu Günler; **58-**

Koronavirüse Karşı Düşünce ve Duygularımın Dışa Vurumu; **59-** Korona; **60-** Herkes İçin mi Korona?; **61-** Korona Günlerinde Yaşam; **62-** Korona Virüs'ün Faydaları; **63-** Verimlilik Yarışımın ve Bencilliğin Ortasında Koronavirüs; **64-** Senin Eğitim Felsefesi Anlayışın; **65-** Koronadan Son Çırpınışlar; **66-** Göz Görmeyince Yaptıklarına Katlanır mı Bu Gönül; **67-** On Binde Birlik Şans; **68-** Altın Çağın Altında Kalmak; **69-** Unutup da Hatırladıklarımız; **70-** Beklenen Denge; **71-** Bir Anda Her Şeyi Değiştiren Koronavirüs; **72-** Kendisi Küçük Etkileri Büyük Koronavirüs; **73-** Bizden Alınanlar ve Bize Katılanlar; **74-** Salgın Adı Altında Cinayet!; **75-** Muhteşem Son; **76-** Wuhan'ın Lanetli; **77-** Bu Uyarımı Dikkate Al!; **78-** Korona Umrumda Değilsin; **79-** Teşekkür Ediyorum; **80-** Olumsuzla Umutla Bakmak; **81-** Çat Kapı; **82-** Virüsler Neden Sevilmez?; **83-** Koronavirüse Veda; **84-** Üzücü Bir Süreç: Koronavirüs; **85-** Korona Virüse Hitap; **86-** Hayatta Gerçekten Önemli Olan Nedir?; **87-** Karantinadan Mektuplar; **88-** Sevgili Taç Şekilli Korona; **89-** Sensiz Güzel Günlere; **90-** Korona; **91-** Korona Virüse Mektup; **92-** Koronavirüs'e Sesleniş; **93-** Senden Önce, Senden Sonra; **94-** Senin Suçun Değil; **95-** Koronali Yaşam; **96-** Koronavirüs'ün Hayatıma Etkileri; **97-** İstemiyorum Seni, İstemiyoruz Seni; **98-** Sosyal Hayatı Değiştiren Virüs; **99-** Sevgisiz Korona; **100-** Hayatımdaki Yerin.

Yüz mektubun başlıkları incelendiğinde koronaya karşı korku ile birlikte; bir serzeniş, sesleniş ve sempatik bir yaklaşım görülmektedir. Mektupta koronanın insanoglunun doğayı sorumsuzca kirletmesine karşılık koronanın buna bir tepki olduğu ortaya konduğu görülmüştür. Koronanın sosyal hayatını değiştirdiğini belirtenlerle birlikte salgın adı altında cinayet olarak yorumlayanlar ve bunun yanında "Sevgili Taç Şekilli Korona" diyenler de vardır. Her bir katılımcı koronaya kendi dünyasında farklı görerek onunla iletişim kurmaya ve hatta muhabbet etme yoluna gittikleri mektup başlıklarından anlaşılmaktadır.

Koronaya Yazılan 100 Mektup

Koronaya serbest ve özgür bir şekilde bir başlık vererek mektup yazar mısınız? şeklinde sorulan soruya öğrencilerin nasıl ve ne şekilde Covid-19'dan etkilendiklerinin içerik analizi yapılarak aşağıda temalar çıkartılmış ve bunlar maddeler halinde sıralanmıştır. Mektuba verilen başlıklar analiz edilerek tema çıkarılmıştır. Bu tema başlıklarını mektup başlıklarında da görmek mümkündür.

1. Tema: "Sen" ve "Biz"

Katılımcıların mektuplarında "Sen" ve "Biz" kavram teması en fazla vurgulanmıştır. Tüm katılımcılar bu tema üzerinde durmuşlardır. Katılımcılar korona ile öyle içli dışlı olmuşlardır ki senli, benli ve bizli kavramları kullanmaktan kaçınmamışlardır. Bu iki kavramı kullanmak aynı zamanda koronayı bir nevi içselleştirdikleri ve onunla hayatı uzun yıllar yaşamak zorunda kaldıklarını kabullendikleri anlamı da çıkabilir. Katılımcılar korona ile senli benli konuşmaya başlamışlardır.

1- Senin Eğitim Felsefesi Anlayışın, **2-** Sensiz Güzel Günlere, **3-** Senden Önce, Senden Sonra, **4-** Senin Suçun Değil, **5-** İstemiyorum Seni, İstemiyoruz Seni, **6-** Evet Düşman Biziz, **7-** Bizi Durdurabilen Tek Şey: Koronavirüs, **8-** Covid-19'da Bizden Biri mi?, **9-** Bizden Alınanlar ve Bize Katılanlar.

Tablo- 1: Tema-1 İçin Öğrenci Görüşleri

Tema (Kategoriler)	Doğrudan Alıntı
"Sen" ve "Biz"	<p>Ö3: Bu savaşın ya da senin alışma sürecinin biteceği günü bekliyorum. Acaba insanlar hatalarından ders almış olacaklar mı? Görmeye başlayacaklar mı? Görecekler mi acaba, en başından beri düşmanın aslında kendileri olduğunu? Diyecekler mi "Evet düşman biziz."</p> <p>Ö5: Sen bizim gerçekten de durmamızı sağladın. Nasıl yaşadığımızın farkında değildik. Sadece yapmamız gerekenleri yapıyorduk. Durup düşünmek, bizlik bir durum değildi. Düşünüp sağlıklı olduğumuz her an için şükredebileceğimiz bolca vaktimiz var.</p> <p>Ö39: Bizleri eve kapatıp ülke ülke gezen bir virüs o. Hayatımıza bu kadar hızlı girerek salgın hastalık gerçeğini bizlere hatırlattı. 2020'nin başlamasıyla birlikte kişisel ve toplumsal düzeni tamamen değiştiren bir sürece yol açtı.</p> <p>Ö64: Bu öyle bir felsefe ki, senin dersine girenler bütün dünya idi ve arka sıralarda oturan öğrenciler bile seni can kulağıyla dinlemek zorunda kaldılar. Bizlere verdiğin birtakım dersleri bizler öğrenmek zorundayız. Bizlere verdiğin dersleri sınıfta kalmadan geçebilmek ümidiyle tamamlıyorum sözlerimi.</p> <p>Ö73: Bizden aldıkların ve bize kattıkların şöyle bir dursun, doğaya nefes aldırın. Bunu beceremeyen biz insanoğullarına ders olarak minicik bedenle bunu sen başardın.</p> <p>Ö89: Seni önce Çin'de çıkan ve bize asla gelmeyeceğini düşündüğümüz bir virüs olarak tanıdık. Ama aslında öyle değildi. Senin hayatımızı bu denli değiştireceğini önceden bilseydik belki de her şey daha farklı olacaktı.</p> <p>Ö93: Senden önce hayatım ne kadar güzel, kafam ne kadar rahatmış. Senden önce okulda herkesle konuşur, herkese sarılırdım yani şimdiki deyimle sosyal mesafeyi yok sayardım. Şimdi kimseyle konuşamıyorum, çünkü dışarı adım atamıyorum, dışarda istediğim yere dokunmayı bırak evde prizlere kapı kollarına dokunamaz hale geldim, dışarı çıkarken sanki uzaya çıkacak gibi bir endişe ve korkuyla hazırlanıp çıkar oldum.</p> <p>Ö94: Yanlışlar bizim yanlışımız, kötülükler bizim kötülüğümüz ve iyilikler bizim iyiliğimiz. Dünyada yanlış giden birçok olay var ve bunların sorumlusu bizleriz, susan, boyun eğen, düşünmeyen, üretmeyen bizler.</p> <p>Ö97: Artık daha fazla çocuk, anne-babasız ve anne-baba, çocuksuz kalsın. Hiç kimse sevdiklerinden ayrılmasın. İstemiyorum seni, istemiyoruz seni git artık buralardan.</p>

2. Tema: "Sevgi", "Salgın" ve "Son" (3S)

Katılımcılar birinci temadan sonra en fazla üzerinde durdukları ikincisi aşağıdaki şu üç kavram olmuştur: "Sevgi", "Salgın" ve "Son" (3S). Katılımcılar koronaya salgına karşı yer yer sevgi ve saygı dolu ifadelerle seslenirken, bu seslenişlerinde yer yer kaygı, stres, korku ve endişeler de vardır. Bu endişelerini sevgi ve saygı cümleleriyle yazmışlardır. Diğer yandan bu salgının son olması için temennilerde bulunmuşlardır.

1- Sevgili Sars-Cov-2, 2- Sevgili Korona Virüsü, 3- Sevgili Taç Şekilli Korona, 4- Salgın Süreci ve Öğrendiklerimiz, 5- Küresel Salgın, 6- Salgın Adı Altında Cinayet, 7- Koronadan Son Çırpınışlar, 8- Muhteşem Son.

Tablo-2: Tema 2 İçin Öğrenci Görüşleri

Tema (Kategoriler)	Doğrudan Alıntı
"Sevgi", "Salgın" ve "Son"	<p>Ö4: Ben diğer insanlar gibi sana kızgın falan değilim. Çünkü sen de bizim gibi doğan gereği çoğalıyorsun. Tabii çoğalırken yanında enfekte ettiğin canlıları çok zor duruma sokuyorsun, fakat emin ol biz insanlar da canlılara en az senin kadar zarar vermişizdir ve vermeye de devam edeceğimiz gibi duruyor. Evimde, yazacağın mektubu bekliyor olacağım. Saygılarımla...</p> <p>Ö14: Sen geldin geleli, dünyada birçok şey değişti. İnsanları bir panik havası, bir korku sardı. Gündemimiz değişti, yaşam biçimimiz, eğitimimiz, çalışanlarımızın iş hayatları değişti. İnsanlığın senin gibi er ya da geç başımıza gelmesi kaçınılmaz olan bir virüse karşı ne kadar hazırlıksız olduğumuzu gördük, korona kardeş.</p> <p>Ö18: Bizlere, dünyamıza zarar verdin gibi görünebilir, evet zarar da verdin, fakat insanlar seni bu şekilde hatırlamaktansa bize gösterdiğin hatalarımızı düzeltmeye, eksiklerimizi kapatmaya çalışmalıyız bence. Dünyadaki dayanışma seviyesini artırarak daha çok kıymet bilerek, daha temiz bir hayat yaşayarak, çevremizi temiz tutarak, canlılara / doğaya karşı daha iyi bir tutum sergileyerek. Ancak bu şekilde dünya daha güzel ve yaşanılabilir bir yere dönüşür.</p> <p>Ö29: Senin yok edilmen için evde kendimizi izole etmek, kişisel temizliğimize olduğundan fazla özen göstermek ve kişilerle temas etmekten olabildiğince kaçmak (selamlaşmak, tokalaşmak da dâhil) etkili olabilir. Evde kalarak senin tamamen ortadan kaybolman için bekleyeceğiz ve bekliyoruz da. Çok sevinme seni de yok edip eski hayatımıza kavuşacağız. O günleri dört gözle bekliyoruz. Seni öldüreceğiz.</p> <p>Ö65: Elimden hiçbir şey gelmiyor, dengesiz bir ruh hali içerisindeyim. Umarım bir an önce bu durum biter. Lütfen artık git, artık rahata kavuşalım. Her öksürdüğümde "acaba korona mıyım" diye düşünmekten kurtulmak istiyorum. Dışarı çıkıp arkadaşlarımla eğlenmek istiyorum. Bu özgürlüğümü geri istiyorum. Sevdiklerime kavuşmanın hayaliyle yaşıyorum.</p> <p>Ö74: Bu kadar umursamaz ve cahil insanın olduğu bir yerde, başka türlü salgının önüne geçilmesinin çok zor olduğunu düşünüyor, böyle bir şey yapmaya imkân olmadığı taktirde, insanlara yapmaları gerekenin sürekli hatırlatılmasını istiyorum. Böylece bir nebze de olsa salgının ve ölümlerin önüne geçmiş oluruz.</p> <p>Ö75: İnsanlık virüsten nefret etmekte ve kurtulmaya çalışmakta ama insanlık önemli bir konuyu unutuyor, dünya da onlardan kurtulmaya çalışıyor. Nasıl ki Çinliler her şeyi yiyerek hayvan virüsünü insanlara geçirdiler, bir sonraki tehlikede yine aynı yerden gelecek kendi içimizden. Korona virüs, seni muhtemelen durduracağız, ama senden sonra başka bir şey gelecek ve yine aynı şey olacak, biz dünyanın hem en zeki hem de en aptal ırkımız.</p> <p>Ö88: Sadece 2020 yılının bir acı hatırası olarak kalacaksın. Eğer amacın insanlığa hijyen konusunda, sosyal mesafe konusunda ders vermek ise, gerektiği kadar ders verdin artık biz seni yok etmeden sen kendin mutasyona uğrayıp aktiviteni minimuma indirip diğer yok olmuş virüsler gibi gidebilirsin. Sonsuza kadar buluşmamak üzere...</p>

3. Tema: Korona Günlerinde Hayat ve Koronanın Etkileri

Katılımcılar tarafından en fazla vurgulanan tema hayat ve yaşam kavramıdır. Katılımcı öğrenciler koronanın olumsuz etkisiyle zararın yanında faydalı da olduğunu dile getirmişler ve karantina günlerinde daha fazla aile ve kardeşlerine zaman ayırdıklarının altını çizmişlerdir. Sağlığı ve yaşamı daha değerli hale getirdiği için ve hayatı kıymetlendirdiği için koronaya yer yer teşekkür edilmiştir.

1- Korona Günlerinde Hayat, 2- Hayatta Gerçekten Önemli Olan Nedir?, 3- Koronali Yaşam, 4- Koronavirüs'ün Hayatıma Etkileri, 5- Sosyal Hayatı Değiştiren Virüs, 6- Hayatımdaki Yerin.

Tablo-3: Tema-3 İçin Öğrenci Görüşleri

Tema (Kategoriler)	Doğrudan Alıntı
<p>Korona Günlerinde Hayat ve Koronanın Etkileri</p>	<p>Ö6: Karantinanın ilk günlerinde hayatım oldukça rutin geçse de buna dur diyebildim. Fransızcadaki eksikliklerimi büyük ölçüde giderdim ve şu an Osmanlı Türkçesi öğreniyorum. Bu günler sona erdiğinde hayata tekrar uyum sağlamamız ne kadar sürer orası meçhul. Hayatı aynı duygularla mı yaşamaya devam edeceğiz yoksa insanlarda bir boş vermişlik mi hüküm sürecek bilemiyoruz. O günleri sabırla ve merakla bekliyor olacağım.</p> <p>Ö86: Hayatımıza hiçbirimizin beklemediği bir anda girdin ve gerçekten hayatımızı tümüyle değiştirdin. Başlangıçta sana çok kızdık ve neden böyle bir şeyin gelip hayatımızı mahvettiğini düşünüp durduk. Her şeye alıştığımız gibi sana da zamanla alıştık. Şimdilerde ise, o günlük koşuşturmacamızın ne kadar değersiz olduğunu, sağlığımızın her şeyden değerli olduğunu bize hatırlattın. Gündelik yaşamımızda yaptığımız, önemsiz gördüğümüz her şeyin bizim için ne kadar değerli olduğunu idrak ettik. Sana her şeye rağmen teşekkür ediyorum Korona, bize gerçekte neyin önemli olduğunu gösterdiğin için. En kısa sürede hayatımızdan çıkman dileğiyle ve bir daha hiç karşılaşmamak üzere...</p> <p>Ö95: Birkaç gün önce çok ağır bir grip geçirip yaklaşık 10-12 adet iğne vurularak iyileşmiştim ve tekrar hasta olmak istemiyordum. Çin'de ortaya çıktığından sonra aradan iki-üç ay geçti. Bize yaklaştığını hissedebiliyordum, komşu ülkelerimiz senle mücadele ediyordu, buna rağmen yine de senden şu anki kadar korkmuyordum. Türkiye'de ilk virüs vakasının görülüp okulların üç haftalığına tatil edilmesi üzerine, ailem beni gün içerisinde sık sık arayıp evime çağdırmaya başlamıştı. O gün ben de dâhil birçok kişi kaldığımız yurdu terk ettik.</p> <p>Ö96: Uzaktan derslerle ilgili en sevdiğim şey ise dersi kayıttan bir daha izleyebilmemdi. Böylelikle hiçbir dersi kaçırmamaya özen gösterdim. Hocalarımız da ödev vererek bilgilerimizi pekiştirmekte sürekli bize yardım etti. Verilen ödevleri eksiksiz yerine getirmek ve düzenli çalışmak, bu süreçteki en etkili çalışma yöntemiymiş. Ben de bugüne kadarki öğretim hayatımda bu yöntemi benimsediğim için duruma ayak uydurmam çok zor olmadı. Derslerim istediğim gibi gidiyordu ama içimde bir üzüntü vardı. Bu üzüntünün kaynağı ise senin yarattığın yıkımdı. Belki bize zor bir süreç yaşattıysan, ama devletimiz ve sağlık çalışanlarımıza olan güvenimiz bizi umutsuzluğa sürüklemeyi engelliyor.</p> <p>Ö98: Ben daha önce de dünyaya yayılan virüsler gördüm, ancak hiçbiri senin gibi değildi. Ve bu durum beni gerçekten korkutuyordu. Eğitim hayatım uzaktan olarak yürüdüğü için beni daha çok zorlar bir duruma geldi. Çünkü artık yanımda arkadaşlarım yoktu, öğretmenlerimle yüz yüze iletişim kuramıyordum. Korkumdan dolayı bir evde mahsur kalmış gibiydim ve dışarıya ihtiyaçlarım harici çıkamıyordum. Belki ilerleyen dönemlerde düzeleceğiz, ancak ben senin yüzünden eskisi gibi olamayacağım. Sosyal hayatımı kökünden değiştirdin. Annem babamla olan yakınlığımı bile etkiledin. Yanlarına yaklaşmaktan korkar oldum senin yüzünden. İnsanlara karşı artık virüslü yaklaşsam, ölecekmiş gibi hissediyorum. Sen hayatımda kötü bir yer edindin ve bu gelecek hayatımı da etkiledi. Bütün bu yaşattıkların ve yaşatacakların için bana göre kötü olacaksın.</p> <p>Ö100: Tuhaf bir döngüye soktun hepimizi. Benim bol bol düşünmemi sağladın. Aslında bu denli büyük bir boşluğa ihtiyacım varmış. Düşündüm, konuştum ve çoğu zaman tartıştım kendimle. Anılarımı düşündüm, kızdığım, pişman olduğum şeyleri düşünüp tekrar kızdım kendime. Bunaldığımı fark ettim kendimden, hiç bu kadar yalnız kalmamışım meğer. Ertelemediğim kitapları okumamı, filmleri, dizileri izlememi sağladın. Denemek istediğim yeni yemekleri yaptım, radikal kararlar aldım, değiştirmem gereken şeyleri gördüm, kendi öz kişiliğim ve yansıttığım karakter arasındaki boşluklara daldım, hayallerimi yeniden inşa ettim. Yalnızlığı, kendimi dinledim. Defalarca depresyona girdim, çıktım sayende. Her yere hükmettin. Sessizliği yaşattın. Metropol bir şehirde, merkezi bir evde yaşıyorsanız günün her saati araba sesi duyarsınız, kaçınılmazdır, fakat sokağa çıkma yaşağının olduğu günler şehir küçücük bir kasabaya dönüşüp sokaklar bomboş bir sessizliğe gömüldü. Çokça şey alıp götürürken, bir o kadar da şey kattın hayatımıza. Umarım daha fazla insanı götürmeden gidereyim. Evrende kaybolup gideceğin, bu anları hafif buruk anaçağım günleri yaşamayı bekliyorum.</p>

4. Tema: Korona ile “Yeniden Doğuş”, Faydaları ve Teşekkür

Katılımcıların üzerinde durdukları korona ile yeniden doğmaya katkı sağladığı için teşekkür edilmiştir. Koronaya teşekkür ederken diğer yandan sitem de yapılmıştır. İnsanların canlarından olmasına çok üzülen ve bundan endişe duyduklarını belirten katılımcılar koronanın bir an önce evine dönmesi konusunda da hem fikir olmuşlardır.

1- Yeniden Doğuş, **2-** Yeni Tip Sınavımız: Korona, **3-** Yeni Normal, **4-** Pandemi ve Yeni Dünya Düzeni, **5-** Koronavirüs'e; Bir Sitem, Bir Teşekkür, **6-** Koronaya Teşekkür Ediyorum.

Tablo-4: Tema-4 İçin Öğrenci Görüşleri

Tema (Kategoriler)	Doğrudan Alıntı
Korona ile “Yeniden Doğuş”, Faydaları ve Teşekkür	<p>Ö12: Hayatımıza girdin gireli kısa sürede o kadar çok şey değiştirdin ki insanlığın kâbusu oluverdin çıktın. Dünyada bu da olmaz canım denilen birçok şeyin olmasına yol açtın. Kimin aklına gelirdi birden bire bütün sokakların, caddelerin boş kalacağı. 21. yüzyılın ortasında “modern” insana sefaleti yaşattın. Ama her neyden dünyaya çok fazla şey yaşattın şu birkaç aylık sürede. Bir yere sıkışıp kalmak neymiş onu öğrendik. En önemlisi her işin başı sağlanmış, onu gerçekten öğrendik. Bize yaşattığın bu kadar şeyden sonra bence artık çekip gitmenin vakti geldi. Haydi daha fazla insanın canını yakma, gerek yok. Bize yaşattıkların bence yeterli. Sana söyleyeceğim şey, “çık git artık” olurdu.</p> <p>Ö26: Allah hepimizin yardımcısı olsun diye dua etmekten başka bir şey gelmiyor şu an için elimden. Bu virüs başımıza bela oldu adeta. Covid familyasının eski sürüm virüsleriyle de mücadele etmişti dünya. Umarım sen de gidersin, terk edersin bizi. İnan sensiz daha mutluyduk koronavirüs. Yeter ki kurtulalım senden, metrobüs kalabalığına da razıyız, sabah erkenden uyanıp derse gitmeye de razıyız.</p> <p>Ö31: Hayatımızı tepe taklak ederken bunu gözden kaçırmışsın sanıyorum ki. Bizi yeni normale alıştırdın. Her kavramın içini boşalttın, sonra yeniden doldurdun. “Normal”in yenisi nasıl olabilir? “Normal”, uzun sürelerdir var olan düzenin bütünü değil midir? “Alışmak” nasıl bu kadar kolay olabilir? “Zaman” nasıl bu kadar göreceli olabilir? “Mesafe” nedir? İnsanlar birbirlerinden bu kadar uzak olup nasıl bu kadar yakın kalmaya devam edebilir? Bugüne dek anlamını düşünmeden kullanageldiğimiz bu kadar basit kelimeler, benim yüzünden (sayende?) artık o kadar da basit değiller demek.</p> <p>Ö45: Covid-19, bir neslin hayatını kökünden değiştirdin ve bu süreçte verilen can kayıpları yakınlarının hiç unutamayacağı travmalara sebep oldu. Ben evimde oturmuş bu satırları yazarken birileri hayat mücadelesi veriyor, birileri kayıbının üstesinden gelmeye çalışıyor. Kızgın olmaktan çok üzgünüm. Bunu üstte de yazdığım gibi kendimizin kendimize yaptığını düşünüyor ve bunun için seni değil insanlar olarak bizi suçluyorum. Yaşanılan her yıkıcı olayın ardından büyük değişimlerin ve güzelliklerin geleceğini umuyorum. 2020 yılının Cesur Yeni Dünya’sı seninle başladı. Yaşamak için şu an çok sabırsız hissetmiyorum, ama olacakları merak ediyorum.</p> <p>Ö35: insanlığa unuttuğu değerleri belki hatırlatırsın, insanlığı belki daha insan hale getirirsin diye de bekliyor insan. Umutsuzluktan bir umut çıkarmaya çalışıyor. İşte sırf bu umut sebebiyle de teşekkür ediyorum sana, mâlûm insan sana daha fazlasını hissedemiyor. Umarım öldürme ve zarar verme becerin kadar gelişmiştir insanlığın suratına bu konuda okkallı bir tokat atma yeteneğin. Umarım öldürme ve zarar verme amacın olduğu kadar, insanlığı yaşatacak değerleri hatırlatma amacın da vardır. Her ne olursa olsun kısa sürede hayatımızdan çıkman dileğiyle...</p> <p>Ö79: Arayan soran insanlar oluyor, benim aradıklarım oluyor, beraber sanal ortamda bile eğlendiğimiz arkadaşlıklarımız oluyor, ama bazı arkadaşlarımız ile bağımız koptu. Sen olmasaydın belki en güvendiğim yerde kopabilirdi. Belki hiç kopmadan gerçek yüzlerini görmeden ölebilirdim. Bana insanları tanıma fırsatı verdiğin için teşekkür ediyorum. Lafı pek fazla uzatmayacağım sana kızgınlığım geçti desem bile ellerimle kalbini sökssem içim yine soğumaz insanlara kıydığın için. Dünyada bu kadar vakit geçirmek senin için yeterliyse lütfen geldiğin yere geri dön, sevilmiyorsun, istenmiyorsun, nefret ediliyorsun. Sen yokken çok daha mutluydum. Lütfen artık çıktığın yere geri gir ki biz dışarı çıkalım.</p>

5. Tema: İnsanın Koronaya “Merhaba” Diyerek Selamı!

Katılımcıların sıklıkla üzerinde durdukları bir başka kavram ise insanlık kavramı ve zararlı virüs olan korona da olsa ona merhaba diyerek selam vermeyi de ihmal etmemişlerdir. Bir taraftan merhaba deyip selam verirken diğer yandan katılımcılar koronavirüsün dünyamıza hoş gelmediğinin altını çizmişlerdir.

1- Covid: 19, **İnsanlık: 0, 2-** İnsanlığa Meydan Okuyan Covid-19, **3-** Merhaba Korona, **4-** Merhaba Koronavirüs, **5-** Selam ve Merhaba Korona, **6-** Korona ve İnsan.

Tablo-5: Tema-5 İçin Öğrenci Görüşleri

Tema (Kategoriler)	Doğrudan Alıntı
İnsanın Koronaya “Merhaba” Diyerek Selamı!	<p>Ö1: İlk olarak ne ülkemize ne de dünyamıza pek hoş gelmedin. İnsanları öldürmek, onların zayıf bağışıklık sistemlerinden yararlanmak pek de güzel bir durum değil. Belki sadece yarasadan kaynaklı bir sorun da değildi, sonuçta bu durumlarda hijyen, sağlık, yeme-içme de önemli faktörler arasında. Çok sayıda insan hayatını kaybetti hem de tüm dünyada. Sözümün özü olarak şunları söyleyebilirim ki; mümkünse artık ülkemizden de dünyamızdan da git. Normal düzenime ve hayatıma geri dönmek istiyorum. Hayatımın belki de en güzel zamanlarını senin yüzünden evimde ve dışarı çıkamadan geçiriyorum.</p> <p>Ö10: Seninle ilk tanışmam birkaç ay öncesine dayanıyor. Çin’den yeni bir virüs çıktığını duyduğumuzda çok da ciddiye almamıştık. Çünkü bunun daha yerel kalacağını düşünmüştük. Tüm dünyaya yayılıp hayatlarımızı bu kadar etkileyeceğini asla tahmin etmiyorduk. Teknoloji, bilim ve sanatta insanlara açılan bu boş zamanda çok fazla yenilikle karşılaşılacak. Bunların sebebini sana bağlarken, aynı zamanda bu kadar insanın ölümüne sebep olduğun için de seni lanetle anacağız. En yakın zamanda ismini unutmak dileğiyle...</p> <p>Ö22: Merhaba, genelde mektup yazdığım zamanlarda karşı tarafın iyi, sağlıklı ve güzel olması gibi isteklerim olurdu fakat bu sefer bunu söylemeyeceğim. Çünkü aslında bu sefer tam tersini istiyorum. Umarım en kısa zamanda bana ve çevreme zarar vermeyi sonlandırırısın ve eski hayatımıza dönmeye başlayabiliriz. Sana karşı diğer insanlar ile genellikle aynı duyguyu ve düşüncelere sahibim. Bize birçok zarar verirken aynı zamanda çoğu alanda ders veriyorsun. Bu nedenle bu mektubumda senin hakkında sadece kötü konuşmak istemiyorum.</p> <p>Ö24: Senden birkaç arzum olacak. Bu olayı fazla abartmazsan sevinirim. Bir diğeri de biz insanlık olarak en zorlu koşullarda yaşamayı başarmış, dünyada her noktada hayatta kalan bir canlıyız. Hatta dünyayı aşık uzaya çıktık ve orada yaşam arayışına girdik. Ne hikmettir ki karşılaştığımız bazı şeylerden birisi de sensin. O yüzden birbirimize çok benziyoruz aslında. Belki de bu süreç, bunun savaşıdır. O yüzden daha fazla savaşmadan, en kısa zamanda temiz, doğal normlarına uygun bir dünyada yaşamaya çalışmalıyız. Tekrar görüşmemek üzere. Güle güle.</p> <p>Ö41: Benim düşünceme göre doğa senin aracılığınla insan ırkını biraz olsun sınırlandırarak eski sağlığına kavuşmaya çalışıyor. Bizler evlere kapandığımızdan beri hava, su ve toprak daha temiz, vahşi yaşam daha mutlu, doğa belki de yüzyıllardır hiç olmadığı kadar özgür. Yani aslında yine ve yine yaşanan her şeyin sorumlusu insan. Yani gelecekte biz seni tamamen yendiğimizi düşünsek de skor tablosunda bana göre sen hep önde olacaksın.</p> <p>Ö49: Kendini çok güçlü, başarılı zanneden, her şeye muktedir olan insan, şimdi yenik düşebilir ve hatalardan ders çıkarabilir. Eşe dosta sarılamazken biz, senin metroda, otobüste, merdivenlerde tuttuğun kollara düşman gibi bakıyoruz. Eve gelince kıyafetimiz bile düşmanımız oldu. Toplantılar, okullar, fuarlar, restoran, kafeterya, düğünler, turizm, uçuşlar her şey durdu ve iptal oldu. Uçaklar soğuktaki kuşlar gibi toplandılar uçamıyorlar. Tarihteki salgınlardan farklı olarak ırk, dil, din, zengin, fakir, güçlü, zayıf, er, general ayırımı yapmaksızın yayılıyor. Yeni arkadaşlarımız ise, su, dezenfektan, sabun, sosyal mesafe yani yalnızlık.</p>

Sonuç

Katılımcıların yazdığı mektuplarının içerik analizlerinden çıkarılan ve öğrencilerin özellikle üzerinde sıklıkla durduğu kavramlar ve öne çıkardıkları başlıklar düşündürücüdür. Mektuplarda açıkça, kişiler, zamanlar, mektupların sayısı kadar farklı olmakla birlikte özünde ortak kaygının ölüm korkusu olduğu görülmektedir.

İnsanoğlu ölüm üzerine hiç düşünmemiş olsa dahi içgüdüsel olarak yaşlı bireylerin ölümünü daha normal karşıladığı mektupların içeriğinden anlaşılmaktadır. Bu salgın, genelde yaşı fazla olan bireyleri etkilediğinden, başlangıçta ölümlere daha doğal yaklaşılsa da, ölüm meselesinin hayatın ayrılmaz bir parçası olduğu mektuplarda görülmektedir. Salgının kaynağı ve hakikati konusunda hâlâ kesin bilgiler elde edilemese de, sürekli bahsi edilen yeni dünya düzenine geçiş aşamasının göz ardı edilmemesi gerektiği mektupla vurgulanan bir başka sonuçtur. Bu nedenle global bir salgın olması ya da kaynağının hayvanlara bağlanması, insaneli ile yapıma ve korkunç amaçlar taşıdığı ihtimalleri üzerinde de mektuplarda sıkça durulmaktadır. Bu salgın, yenedünya düzenine geçmeden önce kendi içimize bir yolculuk yapmak, kendimizi gözden geçirmek için bir fırsat olduğu katılımcılar tarafından vurgulanmıştır.

Koronaya yazılan mektuplarda insanoğlunun doğayı hoyratça ve sorumsuzca kullandığı ve bu yüzden korona bir nevi intikam aldığı yolunda mektuplarda vurgunun öne çıktığı bir başka önemli sonuçtur. Koronanın vazifesini fazlasıyla yaptığını ve evine dönmesi gerektiği şeklindeki talep de katılımcıların dile getirdikleri bir başka gerçektir.

Kaynaklar

ANNELLS, M.: "Triangulation of Qualitative Approaches: Hermeneutical Phenomenology and Grounded Theory", *Journal of Advanced Nursing Research*, Volume: 56, Issue: 1, October 2006.

ARPACI, İbrahim – KARATAŞ, Kasım - BALOĞLU, Mustafa: "The Development And Initial Tests For The Psychometric Properties of The COVID-19 Phobia Scale (C19P-S)", *Article in Personality and Individual Differences* 164, 2020.

"Azınlıklar" maddesi, *Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt: 1, Kaynaklar Kitaplar Yay.: 303, İstanbul 1993.

CRESWELL, J.W.: *Qualitative Inquiry & Research Design: Choosing Among Five Approaches* (Third Edition), New York 2013.

ÇERÇİ, Arif: "Çocuk ve Mektup", *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 7, Sayı: 1, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara 2019.

ÇINAR, Fadime - OĞUZ, Müşerref: "Türkiye'de COVID-19 Pandemisine Yönelik Stratejilerin SWOT Analizi İle Değerlendirilmesi", *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2, 2020.

DOĞAN, Süleyman: *Koronaya 100 Mektup*, Kitapyurdu Doğrudan Yayıncılık, İstanbul 2020.

HU, W. - SU, L. - QIAO, J. - ZHU, J. - ZHOU, Y.: “COVID-19 Outbreak Increased Risk Of Schizophrenia In Aged Adults”, *PsyChinaXiv.*, <https://doi.org/10.12074/202003.00003>.

KARATAŞ, Zeki: “COVID-19 Pandemisinin Toplumsal Etkileri, Değişim ve Güçlenme”, *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, 2020.

KUTLU, Ruhuşen: “Yeni Koronavirüs Pandemisi İle İlgili Öğrendiklerimiz, Tanı ve Tedavisindeki Güncel Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Durum”, *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, Cilt: 14, Sayı: 2, 2020.

MERRIAM, Sharan B.: *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*, Nobel Yayıncılık, Ankara 2013.

MILES, Matthew B. - HUBERMAN, A. Michael: *Qualitative Data Analysis: An Expanded Source Book*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 1994.

OKUR, Mehmet Akif: “COVID-19 Salgını, Dünya Düzeni ve Türkiye”, *Akademik Hassasiyetler*, Cilt: 7, Sayı: 13, 2020.

PATTON, Michael Quinn: “Qualitative Evaluation and Research Methods”, *Designing Qualitative Studies*, Beverly Hills, CA: Sage: 169-186. <http://legacy.oise.utoronto.ca/research/fieldcentres/ross/ctl1014/Patton1990.pdf>, [13.03.2015].

SANDALCI, Beste - UYAROĞLU, Oğuz Abdullah - GÜVEN, Gülay Sain: “COVID-19’da Kronik Hastalıkların Rolü, Önemi ve Öneriler”, *Flora Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Dergisi*, Cilt: 25, Sayı: 2, Haziran 2020.

STRAUSS, Anselm L.: *Qualitative Analysis For Social Scientists*, Cambridge University Press, 1987.

ÜSTÜN, Çağatay - ÖZÇİFTÇİ, Seçil: “COVID-19 Pandemisinin Sosyal Yaşam ve Etik Düzlem Üzerine Etkileri: Bir Değerlendirme Çalışması”, *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, Cilt: 25, Özel Sayı: 1, Ocak 2020.

WANG, Jia - WANG, Zhifeng: “Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats (Swot) Analysis of China’s Prevention and Control Strategy For The Covid-19 Epidemic”, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, Vol: 17, Issue: 7, 2020.

WorldHealthOrganization(WHO)(2020),*CoronavirusDisease(COVID-19)Pandemic*, March 11 <https://www.who.int/emergencies/diseases/novelcoronavirus2019>.

WU, Z. - MCGOOGAN, J.M.: “Characteristics Of And Important Lessons From The Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Outbreak in China: Summary Of A Report of 72314 Cases From The Chinese Center For Disease Control And Prevention”, *JAMA*, 2020, <https://doi.org/10.1001/jama.2020.2648>.

XIAO, Chunfeng: “A Novel Approach of Consultation On 2019 Novel Coronavirus (COVID-19) Related Psychological and Mental Problems: Structured Letter Therapy”, *Psychiatry Investigation*, 17 (2), 175-176, February 2020, <https://doi.org/10.30773/pi.2020.0047>.

YILDIRIM, Ali - ŞİMŞEK, Hasan: *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2011.

YÜCEL, Büşra - GÖRMEZ, Arzu Ala: “SARS-Corona Virüsüne Genel Bakış”, *Türkiye Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi - Turkish Journal of Applied Sciences and Technology*, Cilt: 2, Sayı: 1, Siirt Üniversitesi, Siirt 2019.